

Digitale Nieuwsbrief Stichting Kerkuilenwerkgroep Nederland

Nummer 20 - september 2023

Leuk om mee te beginnen

Seizoen 2023: Het waren vijf fantastische maanden

Volgens mij is er geen betere titel voor het seizoen van de kerkuilen van Beleef de Lente 2023. Het seizoen loopt nu echt naar het einde, maar wat heb ik genoten van ons zestal.

Door: Mary Mombarg

Het seizoen begon vroeg en we kunnen nog dagelijks genieten van de jonge kerkuilen in de kast. Heel bijzonder dit jaar is het uitvliegen geweest. Doordat man en vrouw kerkuil eerder aan hun broedseizoen begonnen zijn, konden wij als kijkers van Beleef de Lente extra genieten van het uitvliegen en het oefenen van de skills van de jongen in de hooiberg. Dit hebben wij niet eerder zo lang kunnen volgen. Het leverde vertederende beelden en prachtige clips op. De kerkuilen hebben ons een prachtige inkijk gegeven in hun broedseizoen. Uiteraard ook dit jaar weer een traan door het verlies van mijn mentor Johan de Jong en het kleine kuiken 7. Maar we eindigen met mooie beelden. En hopelijk treffen we elkaar hier weer in het voorjaar van 2024!

Vogelbescherming Nederland

In dit laatste blog wil ik namens Stichting Kerkuilenwerkgroep Nederland Vogelbescherming bedanken voor de mooie beelden en alle tijd, energie en geld die ze hierin gestoken hebben. Ook een bedankje aan Arjan, Louis en Ottolien die ons altijd met raad en daad hebben bijgestaan tijdens Beleef de Lente 2023. En ook een bedankje aan de technische mensen die zorgden voor het doorzetten van de beelden en het oplossen van problemen.

Kijkers en de clubhuizers

U als kijker danken we voor de geweldige sfeer in de chat, de vele leuke reacties op de blogs, de tientallen vragen die jullie ons stelden, het hield ons van de straat, en die er ook voor zorgden dat iets dat wij niet zagen, wij later toch te zien of te horen kregen door middel van het aanleveren van tips, waardoor de clipmakers weer mooie beelden konden maken, de ontelbare likes en gewoon het gezellige geklets over van alles en nog wat, maar toch vooral over de hoofdrolspelers. Want dat is wat u deelt met ons: de liefde voor deze toch wel heel bijzondere vogel, de kerkuil!

Vervolg op volgende pagina.

Onderzoek

En een grote blijk van waardering voor eenieder die meegeholpen heeft aan het onderzoek voor de kerkuil. Een speciale dankjewel aan: Annabel, Birdie, Bossie, Boswerk, Coby, Corijntje, Eli, Lena, Teckeltje, Tiktak, Uiltje, Heike, Nigue, Opa en Volgster de Sheetvullers, die hun waarnemingen dagelijks noteerden, waardoor we weer veel gegevens konden verzamelen.

Team kerkuil

Dan rest mij om het kerkuilenteam te bedanken voor ieders tomeloze inzet en de prettige jarenlange samenwerking. We zijn een geolied team, vaak met een lach, soms met een traan, maar vooral het er zijn voor elkaar, zodat wij wederom een bijzonder seizoen konden maken van de kerkuil in 2023. Bedankt Ed en Marijke onze clipmakers voor de mooie beelden waar jullie ons mee verwend hebben, onze moderatie 11 en 13 en 18 wier ogen en oren geen moment de aandacht lieten verslapen en die er mede zorgden voor een ontspannen sfeer in de chat. Huisfotograaf André en de bloggers Ben, Bernice en Mark, en verder Ann en Marijke en Lena onze sheet coördinatoren en muizenspeurders en natuurlijk niet te vergeten Natuurhoeve Grenslicht.

Ook een leuk artikel in *Vogelbescherming Nederland*

1-AUG-2023 - Van begin februari tot en met eind juli zaten meer dan 1,1 miljoen Nederlanders aan het scherm gekluisterd om de veertien Beleef de Lente-vogels te volgen. Vaak was het pais en vree wat je zag: een nestkast vol dons bij de kerkuilen en fanatiek push-uppende gierzwaluwen.

Uilen stelen de show

De kerkuilen maakten er het hele seizoen een ware show van. Maar liefst zes jongen sierden de nestkast, en nog steeds zitten ze in de hooiberg. Met hun hartvormige gezichtjes en guitige gespeel in het hooi veroverden ze veel kijkersharten. Al dat jonge grut moest alleen wel op tijd te eten krijgen en dat was een pittige klus voor pa en ma. Meer dan 1500 muizen werden opgediend. Die muizen bereikten niet zonder slag of stoot de snabels van de kerkuilen: de vier puberende bosuilen die in de buurt woonden belaagden meerdere keren de hooiberg om een muisje mee te pikken.

Einde 40 jaar kerkuilen- bescherming in zicht?

Toen het in de jaren 70 van de vorige eeuw slecht ging met de kerkuil in Nederland, hebben enkele vogelliefhebbers de Kerkuilenbescherming Steenwijk e.o. “K.B.S.” opgericht, werkzaam in de Noordwesthoek van Overijssel en een aangrenzend gedeelte van de provincie Drenthe. Het gebied in Drenthe werd later aan de vereniging in Meppel afgestaan.

Van de mannen van het eerste uur, zijn op het ogenblik echter alleen Wolter Engelsman en Rob Beijk nog actief. De andere leden hebben helaas moeten afhaken o.a. door overlijden, verhuizing, opname in verzorgingstehuis enz.

In de loop der jaren werden in onze omgeving meer dan 180 nestkasten geplaatst door de werkgroep. Alle benodigde gereedschappen en materialen werden in de beginjaren zelf bekostigd.

Door afbraak, mestoverlast, verbouwingen, overdracht aan andere werkgroepen enz. kunnen er momenteel nog plusminus 90 kasten gecontroleerd worden. Hiervan zijn er jaarlijks zo’n 30 á 40 bezet door kerkuilen. Met als topjaar 2001 met maar liefst 61 broedparen. In de ruim 40 jaren zijn er honderden jonge kerkuilen uitgevlogen. Met veel plezier en bevlogenheid hebben de leden van de werkgroep altijd het noodzakelijke werk verricht.

Echter tot hun grote spijt, kunnen de twee overgebleven leden van de werkgroep in Steenwijk, vanwege de gevorderde leeftijd en optredende gebreken, niet meer de hoog hangende nestkasten controleren en hebben zij besloten alleen de laaghangende kasten nog jaarlijks te controleren. Talloze pogingen zijn ondernomen om opvolgers te vinden, echter tot nu toe zonder resultaat

Wolter Engelsman en Rob Beijk

Welkom nieuwe lezers

*Eindelijk, hier is dan uw eerste DNB! U heeft er even op moeten wachten, maar we zijn u niet vergeten hoor. De DNB is en blijft een bulletin voor, maar vooral ook **door** lezers. Natuurlijk zijn wij hartstikke blij met onze trouwe en bijna vaste inzenders waar we steeds op kunnen rekenen, maar uw bijdrage is net zo belangrijk. Ervaringen uit het veld. En al lijken ze zo vanzelfsprekend je weet nooit wat een mede-lezer met uw tips en ervaringen doet in zijn of haar beschermingswerk. Dus schroom niet en deel uw ervaring met ruim 800 andere lezers. Onze mailbox ontploft niet zo makkelijk hoor. ;)*

Uit zo’n beetje het hele land hebben wij veel positieve berichten gehoord over het ongekende succes bij veel kerkuilenbeschermers. En het is waar. Heel veel juvenielen zijn er dit jaar toegevoegd aan het leven van de kerkuil. Dat schept bijna ‘verpleichtingen’ hè....? Veel verhalen uit het veld, bijzondere belevenissen en ervaringen zien wij graag gedeeld in de DNB.

Praktische tips, leuke foto’s, noem maar op. De moeite van het publiceren waard in de DNB. Zodoende blijft deze levensvatbaar en kan iedereen genieten van het rijke leven van de kerkuilenbeschermers. Kom maar op!

In ieder geval veel leesplezier gewenst tijdens uw ontdekkingstocht door deze lente-uitgave van de Digitale Nieuwsbrief.

Jongeren actief in de natuur

Hun ervaringen en adviezen aan de vrijwilligersgroepen

Jongeren betrekken bij vrijwilligerswerk als uilenbescherming lukt maar moeizaam. Onder de helft van de jongeren is er namelijk nog veel onbekendheid over het vrijwilligerswerk in de natuur.

Voor veel van hen mag het allemaal ook wel wat flexibeler en aantrekkelijker worden gemaakt. Want jongeren willen graag op pad gaan als het hun uitkomt. Ze hebben vandaag de dag simpelweg een drukke agenda. En voor veel van hen is het ook een hoge drempel die moet worden genomen als het gaat om toegankelijkheid van een groep die vooral bestaat uit ouderen. Dat blijkt vaak onterecht, want groepen staan open voor verjonging en het delen van hun kennis.

In 2021 en '22 werden daarom jongeren tussen de 18 en 27 jaar uitgenodigd om een traineeship (stage) bij Brabants Landschap aan te gaan als 'Groene Aanpakker' en 'Groene Storyteller'.

Bron: <https://www.brabantslandschap.nl/natuur-in-beeld/vrijwilligers-verhalen/>

De bedoeling is om leeftijdsgenoten te attenderen op en enthousiast te maken voor natuur en om zelf activiteiten te organiseren in de natuur(bescherming). Er werd op negen donderrdagen in de periode maart t/m juli buiten aan de slag gegaan. Aan het eind kregen ze een certificaat om hun CV te vergroenen.

Het eerste jaar in 2021 werden veelal 'Vrijwilligers verhalen' op hun eigen manier gebracht en gedeeld op Instagram en op het YouTube kanaal van Coördinatiepunt Landschapsbeheer. Vorig jaar kreeg het een vervolg met 'Storytellers' die hun belevenissen deelden en waarin diverse vrijwilligers werden geïnterviewd.

De meeste trainees spraken hun bewondering uit voor de kennis die er is bij de vrijwilligersgroepen en ook de hoge diversiteit aan activiteiten. Jongeren kunnen op hun beurt vrijwilligersgroepen veel extra's bieden in de vorm van extra handen

en/of bij digitalisering.

In een videoclip op YouTube vertellen Thijn Verburg, Bastiaan van Gemert en Louise Bergh hoe het is om voor het eerst een uilenkast te controleren. De verwondering en het enthousiasme spat er vanaf. Maar ook het werken op

En dat ze er zoveel vanaf weten en er ook nog zo passievol over kunnen vertellen.

hoogte is een ervaring op zich. Ze komen werkelijk van alles tegen in de nestkasten, niet alleen uilen dus.

Maar de jonge uilen laten bij jong en oud een onvergetelijke indruk achter die voor herhaling vatbaar is!

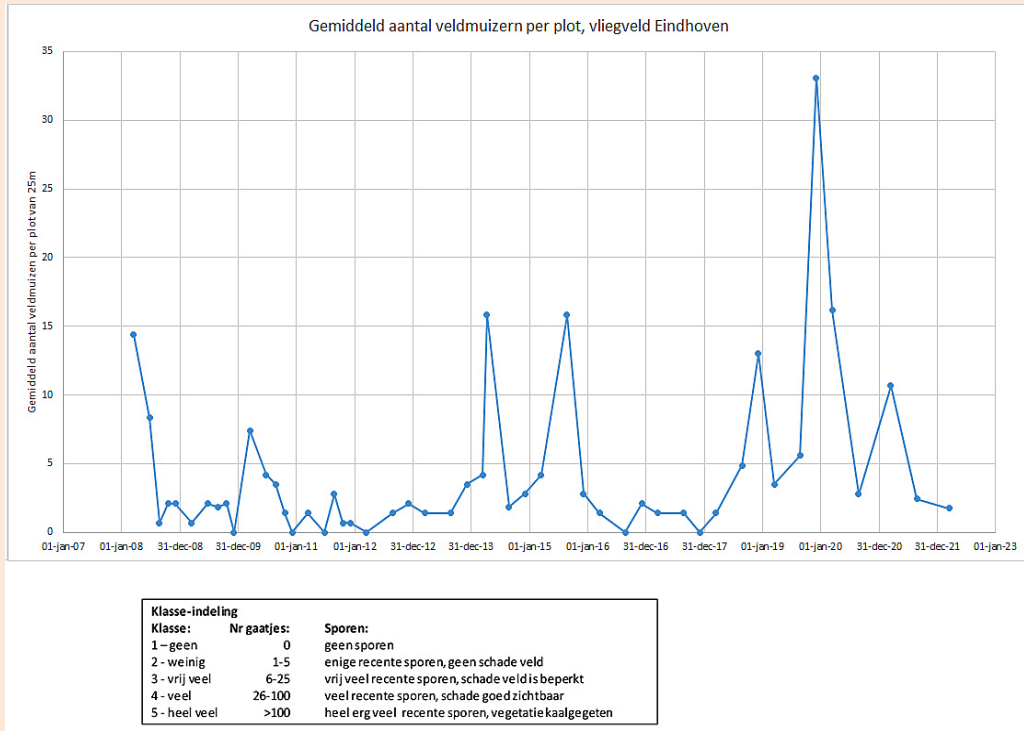
Waarschijnlijk start er in het najaar van 2023 weer een nieuw Groen Traineeship bij Brabants Landschap. Wil jij ook Groene storyteller worden? Houd dan de website van Brabants Landschap in de gaten.

Muizen tellen op Eindhoven Airport om 'birdhits' te voorkomen.

Op vliegbasis Eindhoven worden al sinds 2008 jaarlijks muizenpopulaties in kaart gebracht. Want muizen trekken muizeneters aan en het is de verantwoordelijkheid van de 'vogelwachten' van defensie om aanvaringen met vliegtuigen te minimaliseren.

Het beheer van het landingsterrein op de vliegbasis is daarom gericht op het verschrallen van de vegetatie, waardoor een voedselarme bodem ontstaat. Het idee daarachter is om weidevogels en meeuwen te ontmoedigen hier voedsel te zoeken of te gaan broeden. In plaats daarvan is de veldleeuwerik met circa honderd territoria op deze schrale vegetatiegronden alom aanwezig. Een Rode-lijstsoort waarvan de landelijke populatie - sinds 1960 - met 95% is afgenomen. En ook veldmuizen en veldkrekels leven er met velen. De veldleeuwerik zal geen probleem vormen voor het vliegverkeer maar de muizeneters - zoals roofvogels - vanwege het beschikbare voedsel daarentegen wel. Zo worden buizerds en torenvalken, wanneer er meer dan tien voorkomen in het landingsterrein, systematisch weggevangen en >25 km verderop weer losgelaten. Uit onderzoek blijkt dat ze bijna nooit meer terugkomen (<10%).

De vogelwachten tellen jaarlijks op zeker tien locaties ergens in het landingsterrein de muizen. In een plot van 25 meter – 30 stappen in een cirkel lopen – worden muizenburchten, vraat, sporen en paadjes in kaart gebracht. Er wordt geteld in maart, juli/ augustus (na het maaien) en eind november. De indruk aan muizendichtheid wordt geclassificeerd in klasse van 1 tot en met 5, waarvan 'klasse 5' een hoge dichtheid (≥ 100 gaatjes, veel vraat) vertegenwoordigd. In een reeks vanaf 2008 werden de dal- en piekjaren van muizen mooi in kaart gebracht, want meten is weten.

Nu is het zo dat op de vliegbasis ook steenuilen en kerkuilen voorkomen, die in nestkasten broeden. Een kerkuilenpaar broedt al jaren in een daarvoor bestemde nestkast in een hangar. Aanvaringen met uilen komen ook regelmatig voor. Sinds 2010 zijn er 13 aanvaringen met uilen geweest, waaronder bosuil (2), kerkuil (5), ransuil (2) en steenuil (4). Alle aanvaringen vonden plaats met civiel vliegverkeer, maar leidde nooit tot enige vorm van schade of oponthoud.

Om een indicatie te krijgen van de lokaal aanwezige muizenpopulaties is het tellen van muizenburchten - middels de ‘heropende gaatjesmethode’ - een gestandaardiseerde en goede methode. Het zal uilenbeschermers een beeld geven of het ook een goed of slecht uilenjaar kan worden. Hoe is het aanbod aan prooien voor uilen?

Dank aan: Hans van Gasteren, ministerie van Defensie: ‘Bureau Natuur, Afdeling Missie Ondersteuning Commando Luchtstrijdkrachten’, Breda.

Meer lezen over muizen tellen:

Thissen, J.B.M., 2010. Knaagdiermonitoring in Nederland. Zoogdiervereniging Rapport 2010.36. Zoogdiervereniging, Nijmegen.

‘Faunapopulatieonderzoek op Nederlands grootste luchthaven’:

<https://www.silvavir.com/wp-content/uploads/2021/06/Veldmuizenmonitoring-Schiphol.pdf>

Grafiek: Hans van Gasteren

Foto’s Ric Clemens vliegtuigen en muizenburchten

Foto Kerkuil Martin Vink

Hans van Gasteren (Defensie)

Ric Clemens en Martin Vink (vogelmannen, vliegbasis Eindhoven)

Uitsmijter

Weer zo’n schitterende foto van André Eijkenaar. Dit schrijft hij er zelf over:

*Een foto die ik al lang wilde maken van dit unieke broedgeval. Kerkuil in een molen. Less is more? of vinden jullie More is less? Als je goed kijkt zie je twee uilen. Dit vind ik echt **belevings-foto's** en daarom zeggen die mij misschien wel meer dan een ander.*

